

Szenes Zoltán[✧], P. Szabó Sándor[✧]

XI. Xiangshan Fórum

Peking, 2024. szeptember 12–14.

DOI 10.17047/HADTUD.2024.34.2.114

A béke előmozdítását szorgalmazta a 2024. szeptemberi pekingi biztonságpolitikai konferencia, még ha a szekcióüléseken éles viták is folytak az orosz–ukrán háborúval kapcsolatban. A Kínai Hadtudományi Társaság (*China Association for Military Science, CAMS*) és a Kínai Nemzetközi Stratégiai Tanulmányok Intézet (*China Institute for International Strategic Studies, CISS*) meghívására Prof. Dr. Szenes Zoltán MHTT elnök (NKE HHK Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok Tanszék) és Dr. P. Szabó Sándor tanszékvezető egyetemi docens (NKE ÁNTK Kína-Tanulmányok Tanszék), az MHTT Biztonságpolitikai Szakosztályának tagja vett részt a XI. Pekingi Xiangshan (Illatos hegy) Fórumon.

A pekingi Nemzetközi Kongresszusi Központban tartott tanácskozás – a szingapúri Shangri-La Biztonsági Fórum és a Szöuli Védelmi Dialógus mellett – az ázsiai-csendes-óceáni térség legnagyobb rendezvénye, amelyre idén 510 politikus, katona, oktató és kutató volt kíváncsi 90 országból és 6 nemzetközi szervezettől. A konferencia levezető elnökei a két szervező intézet vezetői voltak.

A szeptember 12–14. között tartott konferencia a *globális biztonsági kormányzás, a multipolaritás, a globális dél és a béke megteremtésének kérdéseivel* foglalkozott, miközben a résztvevők megismertek a kínai globális (globális biztonsági, fejlődési és civilizációs) kezdeményezések céljaival, programjaival és elért eredményeivel. A konferencia után a résztvevők meglátogatták a kínai tudomány és technológia eredményeit bemutató kiállítást (Zhongguancun Exhibition Center).

✧ Professor emeritus, a hadtudomány kandidátusa, Nemzeti Közszerológiai Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok Tanszék – *Professor emeritus, Department of International Security Studies, Faculty of Military Sciences and Officer Training, Ludovika National University of Public Service*; email: szenes.zoltan@uni-nke.hu; <https://6orcid.org/0000-0003-1686-2273>

✧ Sinológus, tanszékvezető, egyetemi docens, Nemzeti Közszerológiai Egyetem, Kína-tanulmányok Tanszék – *Sinologist, Head of Department, Associate Professor, National University of Public Service, Department of China Studies*; e-mail: p.szabo.sandor@uni-nke.hu

A pekingi fórum résztvevői a plenáris ülésen

A tanácskozás plenáris ülésein *négy témát* vitattak meg: 1) biztonsági együttműködés és az ázsiai–csendes-óceáni fejlődés és stabilitás; 2) multipolaritás és a változó nemzetközi rend; 3) a Globális Dél és a világ békés fejlődése; 4) a nemzetközi mechanizmusok és a globális kormányzás.

A konferencia munkamegosztása szerint a *plenáris üléseken* állami vezetők, politikusok és a térségi katonai vezetők adtak elő (ezért nevezik a rendezvényt fórumnak). A megnyitó előadást az új kínai védelmi miniszter, *Dong Jun* tartotta, aki Kína biztonság- és védelempolitikájának aktuális kérdéseiről beszélt. A miniszter hangsúlyozta, hogy a nagy országoknak vezető szerepet kell vállalniuk a globális biztonság megőrzésében, fel kell hagyniuk a nulla összegű gondolkodásmóddal, és tartózkodniuk kell a kis és gyenge országok megfélemlítésétől. A burkolt Egyesült Államok-kritika ellenére kijelentette, hogy a két ország katonai kapcsolatai javultak, bár Washington aggodalmát fejezte ki Tajvan, a Dél-kínai-tengeren zajló katonai gyakorlatok, valamint Peking Oroszországgal szoros kapcsolata miatt az ukrajnai háborúval kapcsolatban. (Az Egyesült Államokat Michael Chase Kínáért felelős helyettes államtitkár képviselte, de nem szólalt fel.) A KKP Központi Bizottság tagja a Globális Dél szerepének fontosságát hangsúlyozta, és szorgalmazta a regionális biztonság erősítését, amiben Kína vezető szerepet kíván vállalni a térség és az afrikai országok védelmi együttműködése területén.

Nagy érdeklődés kísérte *Alekszandr Fomin vezérezredes*, orosz védelmi miniszter-helyettes előadását, aki azt állította, hogy az Egyesült Államok új biztonsági blokkok létrehozásával próbálja megfélemezni Oroszországot és Kínát, miközben ázsiai háborúra készül. Álláspontja szerint a két szövetséges ország egy igazságos, többpólusi világrend megteremtésén fáradozik, amit a nyugati országok akadályoznak. A NATO-t azzal vádolta, hogy kijevi forgatókönyvek szerint csapatokat tervez küldeni Ukrajnába.

*P. Szabó Sándor és Szenes Zoltán
a tanácskozáson részt vevő országok zászlói előtt*

A politikai plenáris ülésekkel ellentétben a *szekcióülések* a fórum akadémiái részét jelentették, amelyekben a résztvevők *nyolc témakörben* (ASEAN és az ázsiai–csendes-óceáni biztonsági architektúra, észak-kelet-ázsiai biztonság, európai biztonság, Közel-Kelet biztonsági helyzete, Kína és az Egyesült Államok együttműködése, korszakalkotó technológiák felhasználása, nemzetközi fegyverzetellenőrzés, humanitárius válságkezelés), szekciónként két panelben folytattak diskurzust. Újdonság volt, hogy idén már esti szemináriumok (19.30–21.00) is bekerültek a programba, amelyeken izgalmas témákat vitattak meg az érdeklődők (tengeri biztonság, világűr biztonsági kihívásai, mesterséges intelligencia alkalmazása, terrorizmus, modern háborús narratívák, afrikai békeépítés). A párhuzamosan zajló szekcióüléseken az előadók az országok széles spektrumából kerültek ki (mindenekelőtt Oroszország erős részvételét emeljük ki), s igazi viták zajlottak egyes aktuális kérdéskörökről, különösen a háborúval kapcsolatban. A tanácskozás most is a kínai és nemzetközi média élénk érdeklődése közepette zajlott.

A konferencia napirendje, tematikája a *változó biztonsági környezetről*, valamint a *kínai vezetés tudatos nemzetközi építkezéséről* tanúskodik. A tanácskozássorozatot a kínai házigazdák 2006-ban indították; eleinte kétévente szervezték, majd 2014-től áttértek az éves konferenciákra. Ezt a folyamatot csak a Covid akadályozta meg, 2020–2022 között szünetelt a fórum. A mostani, XI. fórum társasági résztvevői 2014-től vesznek aktívan részt a Xiangshan Fórumon, így rálátásuk nyílt a vizsgált témák fejlődésére és vonalvezetésére is. Míg a 2014. évi konferencia a regionális biztonsági intézményrendszer fontosságát tárgyalta, a 2015. évi fórum már az ázsiai–csendes-óceáni biztonsági architektúra fejlesztését (dialogus, kooperáció és kölcsönös előnyök) szolgálta. A 2016. évi rendezvény központi kérdése a globális biztonsági kormányzás volt, melynek során *Kína egyértelműen jelezte, hogy bele kíván szólni az új világrend alakításába*. A VIII. Xiangshan Fórum az új biztonsági partnerséget építését szorgalmazta az egyenlőség, a kölcsönös bizalom és a kölcsönösen előnyös (win-win) együttműködés alapján. A 2019. évi tanácskozás a nemzetközi rend megóvásának és a békeépítés erősítésének fontosságát hangsúlyozta. A Covid utáni 2023. évi X. Fórum már a nagyhatalmak felelősségét vizsgálta a globális biztonsági kormányzásban.

Szenes Zoltán MHTT-elnök az európai biztonsággal foglalkozó 3. szekció ülésén

Az idei, XI. Fórumba pedig Kína valósággal „berobbant” az új globális kezdeményezéseivel, amelyek közül részletesen bemutatták Hszi Csin-ping elnök 2022-ben javasolt *Globális Biztonsági Kezdeményezés* (GSI) című programját. A kezdeményezés célja hivatalosan az oszthatatlan biztonság elvének fenntartása, kiegyensúlyozott, hatékony és fenntartható biztonsági architektúra kiépítése, valamint a törékeny biztonságú országok segítése saját nemzetbiztonsági rendszer kialakításával. A kezdeményezés a résztvevők részére *hat kötelezettségvállalást* határozott meg: 1) közös, átfogó, együttműködő és fenntartható biztonság; 2) minden ország szuverenitásának és területi integritásának tiszteletben tartása; 3) az ENSZ Alapokmány céljának, elveinek és előírásainak betartása; 4) minden ország biztonsági aggályainak komolyan vétele; 5) az országok közötti viták békés rendezése a párbeszéd útján; 6) a biztonság fenntartása a hagyományos és az új biztonsági területeken. A *kezdeményezés a kínai biztonságpolitika fontos elemét képezi*. A GSI céljainak elérése érdekében Kína már több mint 100 országgal, illetve több szervezettel írt alá két- és többoldalú együttműködési megállapodást.¹ A kezdeményezésben nem nehéz felismerni a Peking biztonsági és katonai befolyásának erősítését célzó szándékot, különösen, ha hozzá vesszük Kína két másik új kezdeményezését, a Globális Fejlődési Kezdeményezést (GDI) és a Globális Civilizációs Kezdeményezést (GCI).

A konferencián dr. Szenes Zoltán *Európa védelmének erősítéséről* beszélt az európai biztonsággal foglalkozó 3. szekcióban, míg dr. P. Szabó Sándor az északkeleti ázsiai biztonságot tárgyaló 2. szekcióban a *térség biztonsági folyamatainak globális*

1 Report on the Implementation Progress of the Global Security Initiative. CIIS Report, China Institute of International Studies, July 2024.

összefüggéseiről tartott szekcióelőadást. Dr. Szenes Zoltán továbbá – mint a Magyar Hadtudományi Társaság elnöke – részt vett a Kínai Hadtudományi Akadémia civil tudományos szervezetek (Think Tanks) vezetői részére szervezett munkaebéden.

A kínai meghívó fél által finanszírozott részvétel jól szolgálta az MHTT és a kínai partnerek közötti együttműködés erősítését, bár intézményes kapcsolatra a két Hadtudományi Társaság között valószínűleg a közeljövőben nem lehet számítani. A fórum új témák (globális biztonsági architektúra, Kína biztonsági szerepének erősödés, a Globális Dél szerepe a nemzetközi biztonságban) kutatásához adott erőteljes inspirációt.

Budapest, 2024. október 4.